

ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 126 — Štev. 126 (Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, FRIDAY, JUNE 26, 1942 — PETEK, 26. JUNIJA, 1942

VOLUME L. — LETNIK L.

SEDAJ JE ČAS, da priskočite vladi na pomoč s tem, da jo podpirate v njeni kampanji za prodajo war bonds.

NEMCI SO 60 MILJ V EGIPTU

NAVZLIC MOČNEMU ODPORU ANGLEŠKIH GIBLJIVIH ČET JE FELDMARŠAL ERWIN ROMMEL S SVOJO MEHANIZIRANO ARMADO VDRL V EGIPT IN POROČILO, KI JE PRIŠLO V LONDON, NAZNANJA, DA JE V TEKU VROČA BITKA V OBREŽNI PUŠČAVI MED SIDI BARRANIJEM IN MATRUHOM.

Kot je mogoče sklepati iz dosedanjih poročil, je poveljnik 8. angleške armade general Neil Methusen Ritchie vstavljen umik ter se postavil v bran.

Poročilo, ki ga je objavilo angleško vrhovno poveljstvo v Kairi, pravi, da so se angleške čete umaknile iz svojih postojank pri Solumu in Sidi Omarju, katera kraja sta blizu libijsko-egiptske meje; da so bile sovražniku prizadete velike izgube in da so Rommelove preostale straže došle do Sidi Barranije, okoli 60 milj v notranjosti Egipta.

V to prodiranje v Egipt je feldmaršal Rommel poslal vse svoje vojaške sile, med njimi tudi nemško 15. in 21. oklopno divizijo ter italijansko Ariete divizijo z infanterijo na trkih.

Angleška armada, ki se je z vso naglico reorganizirala, se je postavila na najugodnejše postojanke in je sedaj pripravljena boriti se za vsak ped zemlje.

Prihodnja dva dni se bo pokazalo, kaj bo Rommel dosegel; z napadom ne sme odlašati in boji bodo srčiti. Ako se Anglijem posreči Rommela vstaviti v prihodnjih dveh dneh in

vdariti nanj z močno silo, potem bo mogoče že poletje pričeval v peščenem pasu, kjer je vročina že sedaj zelo visoka.

Medtem ko nemški aeroplani niso več tako delavni, kot so bili zadnje čase, napadajo angleški aeroplani razne kraje v sovražnikovem ozadju. Sinoči so angleški letalci izvedli velik napad na Bengazi, kjer so Liberatorji bombardirali Rommelova skladišča. Včeraj popoldnevi pa so angleški aeroplani obstrlevali sovražnikove trupe z vojski.

Kot pravi neko poročilo iz Kaire, se feldmaršal Rommel v svojem prodiranju v Egipt poslužuje tudi angleških in ameriških tankov, ki jih je dobil v Tobruku. Poleg tega pa imajo tudi Nemci mnogo francoskih tankov.

Ko bo enkrat prišlo do glavne bitke v Egiptu, tedaj bodo po mnenju angleškega vrhovnega poveljstva s Krete prišli nemški padalci, ki bodo najbrže napadli Aleksandrijo.

Rusi izgubili Kupijansk

Rusko vrhovno poveljstvo naznanja, da so Rusi izpraznili Kupijansk, ki je važno železniško križišče okoli 60 milj jugovzhodno od Harkova in precej vzhodno od Doneca in nekoliko dlje, kot pa so Nemci prišli do decembra lanskega leta.

Poročilo, ki je bilo izdano opolnoči, naznanja, da Nemci niso prestano napadajo Sebastopol, da pa so Rusi odbili vse napade.

Poročilo ruske črnomorske mornarice pravi:

"Sovražniku se v treh dneh ni posrečilo z nasokom zavzeti Sebastopola. Napadi s tanki, aeroplani in napadalnimi četa mi niso nič pomagali Nemcem in Rumunom. Junjski ljudje črnomorskega obrežja so uničili 22., 50., 132. in 72. nemško ter prvo in 18. rumunsko divizijo. Velike izgube so imele 21. in 117. nemška infanterijska in 4. rumunska planinska divizija. Nemci so izgubili 150 tankov in več sto aeroplanov. Njihovi mrličji leže na kupih.

Nek ruski poročevalci pravi, da Sebastopola ni več, ker je popolnoma porušen. Branitelji 50 tankov.

POVELJNIK AMERIŠKE ARMADA ZA VOJNE OPERACIJE V EVROPI — Združene države so v Londonu postavile glavni stan za vojne operacije ameriške armade in za vrhovnega poveljnika imenovale gen. Dwighta D. Eisenhowerja, ki je izvedenec v tančnih bojih. Kot se poroča, bo ameriška armada odprla drugo fronto v Evropi. — General Eisenhower je že v Londonu, kamor je prišel pred kratkim. Pred svojim odhodom je še imel posvetovanje s predsednikom Rooseveltom in Winstonom Churchillom v Washingtonu.

General Eisenhower je star 51 let ter je služil pod generalom MacArthurjem. Ko je bil general MacArthur poslan na Filippine, je šel z njim tudi Eisenhower.

Eisenhower je odptoval iz Washingtona takoj, ko sta se predsednik Roosevelt in Churchill sporazumela glede druge fronte, katero sta posebno priporočala ruski poslanik Maksim Litvinov in predstavniki svetovalec Harry L. Hopkins kot edino sredstvo, da se olajša nemški pritisk na Rusijo.

Argentina protestira

Argentinska vlada je sinoči naznanila, da je poslala v Berlin svoj protest, ker je nemška podmornica blizu New Yorka potopila argentinski tovorni parnik Rio Tercero. Vnanji minister Enrique de Ruiz Guinazu ni hotel izdati besedila protesta, toda poslujoči predsednik Ramon S. Castillo je že prej povedal, da je protest zelo "odločen."

Castillo si zelo prizadeva, da njegova vlada ne bi preločila z Nemčijo, toda kongres je zahteval, da vnanji minister de Ruiz Guinazu 2. julija pride pred kongres in potem pojasni, kaj je napravil z ozirom na potopitve Rio Tercero blizu New Yorka. Castillova vlada pa je zadela še na drugo težkočo, ko se je v kongresu pričelo močno gibanje, da odstopa predsednika Ortiza kongres ne sprejme.

Predsednik Roberto M. Ortiz je včeraj naznanil, da iz zdravstvenih ozirov odstopi kot argentinski predsednik.

V soboto boste o odstopu razpravljali obe zbornici kongresa, toda mnogo kongresnikov je pričelo veliko agitacijo, da kongres predsednikovega odstopa ne sprejme, temveč mu dovoljuje daljši dopust, da more odpotovati v Združene države, kjer mu bodo mogoče zdravniki ozdravili oči, da bo zopet mogel videti.

Guinazu je dopoldne rekel, da bo argentinski protest poslan še tekom dneva v Berlin, toda proti večeru je povedal, da ni bil poslan. Minister Ruinazu in predsednik Castillo sta pojasnila, da se je odpošiljatev zamaknila, ker je bilo treba dobiti še več natančnih poročil o potopu, predno je mogoče poslati uradni protest.

Kongresniki so bili zelo vznemirjeni, ko so izvedeli, da protest še ni bil poslan. Zato so poslanci takoj sklenili, da

Patrolne ladje potopljene

Mornariški departmet je naznanil, da so sovražne podmornice potopile dve majhni patrolni motorni ladji, katere vrste ladje so zelo hitre in so zgrajene nalašče za zasledovanje podmornic.

Potopljene ladje sta Gannet in YP-389. Gannet je imel posadko 55 moških in jih je utonilo 16. YP-389 se je potopil z vso svojo posadko; koliko moških, ni znano.

Dovolj umetnega gumija

Dr. William J. Hale, ravnatelj neke kemične tovarne in bivši profesor kemije na vseučilišču Michigan je pred rudarskim odborom poslanske zbornice izjavil, da more pridelati umetnega gumija, kolikor ga potrebujejo Združene države, ako mu dajo na razpolago \$100,000,000, dovolj delavcev in prednost pri dobavi potrebne tvarine.

Dr. Hale je rekel, da bi postavil okoli 100 tovarn — v vsaki državi po dve — in vsaka tovarna bi na dan izdelala 45 tisoč funtov umetnega gumija iz neke vrste koruze.

Tak gumij bi bil po njegovem zatrdilu v vsakem oziru boljši, kot pa gumij, ki je sedaj v rabi.

"Tak gumij moremo izdelovati po 15 centov funt," je rekel dr. Hale, "iz voščene koruze in čimveč se ga izdeluje, cenejši bo. Izdelati ga je mogoče v velikanski množini in za vso našo potrebo in koruzni trg pri tem ne bi prav nič trpel, ker bi porabili samo 5 odstotkov cellega koruznega letnega pridelka, namreč 150 milijonov bušljev."

Dr. Hale je rekel, da je petrolejska industrija dobila \$500,000,000, da bi izdelovali

umetni gumij, toda ni mogoče pričakovati, da bi izdelala na leto več kot 25,000 ton.

"V enem letu moremo izdelati toliko gumija, kolikor ga potrebuje dežela," je zaključil dr. Hale, "od petroleja pa ga ne morete dobiti niti četrtino toliko. Potreujemo samo steklo, porcelan, malo bakra ali srebra in vse se bo kvasilo v lesenih čebrih. Kongresni odbor proučuje, kako bi bilo mogoče izdelovati gumij in gasolin iz premoga, toda to se ne izplača. Ako bi jaz bil na čelu vlade, bi v enem letu zaprl vse premogovnike in petrolejske vrelce, razen za rezervno. Vse gasolin, gumij in kurivo moremo izdelovati iz poljskih pridelkov po našem kemičnem načinu."

Kako je bilo v Dutch Harborju

Te dni je v Seattle, Wash., pripeljal parnik ameriške vojske, mornarje, delavce, žene in otroke in so povedali zanimivo povest o japonskem zračnem napadu na Aleutske otoke, ki jih skoro vedno zakriva gosta megla.

teli nad Dutch Harbor, 3. junija ob 5.45 zjutraj, ko so prebivalci večinoma še spali, toda ameriški vojski so napad pričakovali in so Japonci sprejeli s strahovitimi protizračnimi ognjem.

Pa tudi parnik, ki je odpeljal vojske in begunce iz pristanišča, se je moral bojevati z japonskimi aeroplani ter so njegovi protizračni topovi izstrelili en bombnik in dva bojervnika.

Ameriški posadki v Dutch Harbor je bilo znano, da se v severnem Pacifiku nahaja močno japonsko vojno brodovje. O tem so izvedeli tudi prebivalci in so bili vsled tega zelo vznemirjeni. Nekaj dni pred napadom so bile zaprte vse gostilne in prodajalne opojnih pijač. Zatemnitev je bila postrojena.

Prišel pa je 3. junij in ob 5.45 zjutraj so pričeli grmeti protizračni topovi. Nad mesto je priletelo, kot pripovedujejo očividci, 12 do 21 aeroplanov, mornariški urad je naznanil, da so bili 4 bombniki in 15 bojervnikov.

Prihajali so od različnih strani in v skupinah po tri. Bombniki so metali bombe teže od 500 do 2000 funtov.

Parnik, ki je vozil begunce iz pristanišča, je bil napaden, toda njegovi topovi so prisili sovražne aeroplane v višino. En bombnik je bil izstreljen in je padel v morje tako blizu parnika, da je voda plusnila čez njegov krov.

Japonski aeroplani pa so bili še vedno v zraku in bombe so zadevale dobro. Zadet je bil en petrolejski tank in plamen so švigali 500 čevljev visoko v zrak. Zadeta so bila skladišča in vojaška taborišča. Ulice po Dutch Harborju so obstreljevali s strojnimi.

Toda kot pripovedujejo begunci, ni bilo po mestu nikakega divjega beganja. Ljudje so bili zbežani in nervozni, toda panike ni bilo.

JAPONCI ZASEDAJO ALEUTSKA OTOKA

Poročilo iz Tokija pravi, da so japonski mornarji in mornariški vojski 7. junija zasedli Attu in dan pozneje Kiska. Oba otoka so Japonci že prekrstili in sicer se bo od sedaj otok Kiska imenoval Narumaki, Attu pa Aenta.

Japonska časnikarska agencija Domei pojasnjuje to premembo ter pravi, da prihaja ime Narumaki od besede Narukamizunai, ki pomeni gromovi mesec junij.

Attu pa je bilo nadeto ime Aenta po svetišču v Nagoji, kjer se v juniju obhajajo velike svečanosti. Nagoja je važno pristanišče, ki ga je med drugimi japonskimi mesti 18. aprila bombardiral general Doolittle.

Poročilo dalje pravi, da so Japonci pripeljali seboj čelo mnogo semen in krompir, ča otoke posejejo in zasadijo, kajti otokov niso zavzeli samo začasno, temveč za vedno.

Kralj Peter govoril pred kongresom

Jugoslovanski kralj Peter II. je včeraj popoldne govoril pred kongresom ter tekom svojega govora izrazil svoje trdno prepričanje, da bodo Združene države zmagale v tej vojni in po vojni dosegle mir.

Kralj, oblečen v uniformo jugoslovanskega admirala, je v sobo je potisnila nevidna ženska, ki je pogosto pogledala skozi okno in si je sempatam obrišala oči s črno obrobljenim robcem.

Tiho so se odprla vrata in v sobo je potisnila nevidna roka majhnega dečka. Gospa razprostire roke in zakliče: "Peterkin!"

"Stara mama!" vsklikne deček in ji zleti v objem.

"Prišla sem, da te peljem domov," pravi gospa. "Več, da moraš prevzeti mesto svojega očeta. Ti si kralj!"

"Toda, stara mama," pravi med solzami deček, "jaz nočem biti kralj."

Deček je bil tedaj 11-letni jugoslovanski kralj Peter, gospa v črni pa njegova stara mati rumunska kraljica Marija. Njegov oče kralj Aleksander pa je bil prejšnji dan vstreljen v Marseillesu.

Iz Jugoslavije

(Jugoslav Information Center, New York)

ITALIJA V SKRBEH

zaradi nemirov na jugoslovanskem ozemlju.

Iz Berna, Švice, prihajajo poročila NYT: — Navzlic nemškim in italijanskim poskusom, ki s svojimi poročili skušajo prikriti in zmanjšati vesti o uporih v Jugoslaviji, dobivamo vse več dokazov iz verodostojnih virov, ki potrjujejo obstoj javne vstaje. To dejstvo priznavajo celo v Italiji indirektno sicer, kar je razvidno iz najnovejšega pisanja vseh časopisov, ki priobčujejo identična poročila, ki vse govorijo o težavah, s katerim se morajo boriti zasedne vojske v Jugoslaviji.

Čeprav uporniki še vedno opisujejo kot "komuniste", je težko prikriti, da so Mihajlovičeve čete povsem videzu dobro organizirane in opremljene za delovanje v polnem obsegu.

Pred obletnico vojne z Rusijo vojaški komentatorji naglašajo, da so dogodki v Jugoslaviji verjetno povzročili zakasnitev nemške ofenzive.

IZ SLOVENIJE

Iz Št. Vida so v raznih etapah pošiljali ujetnike v Srbijo. Med njimi kot že dovolj znano, tudi duhovnike. Neke-

ga dne so večjemu številu duhovnikov ukazali, naj se vrnejo domov za en dan in si nabavijo kaj potrebnih za pot na jug. Pod smrtno kaznijo se pa morajo vrniti ob določenem času. Šli so in vrnili so se. Ker so vedeli, da bi jim pobrali nabavljene reči, so prišli nazaj precej praznih rok. Tisto popoldne so že stali med znamenovitimi pred avtobusi. Toda preden so vstopili, so jim Nemci vprčili vsega vojaštva in najmanj 50 civilisti, med katerimi so bili tudi otroci, odvezli obleko. Med silovitimi rohotanjem in zasramovanjem so vizitirali vse njihovo obleko, obračajoč posamezne kose proti soncu, če bi našli v njej kak denar ali drugačno dragocnost. Končno so jim obleko vrnili, jih nabasali v avtobuse in jih nekje v južni Hrvatski izločil sredi ceste.

DANAŠNJE RAZMERE V BEOGRADU

Časopis "Le Fribourgeois"

Bulle, piše dne 19. maja v članku L. Corosi-ja z naslovom "Življenje Beograda po letu dni okupacije" sledeče: "Po nasprotujočih in tenden-

(Dalje na 2. strani.)

GLAS NARODA

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slavonic Publishing Company, (A Corporation).
Frank Bakst, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the
corporation and address of above officers: 215 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6.—. Advertisement on Agreement.

Na celo leto velja list na Ameriko in Kanado \$6.—; na pol leta \$3.—;
na četrt leta \$1.50. — Na New York na celo leto \$7.—; na pol leta \$3.50.
Na incontinentu na celo leto \$7.—; na pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 215 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 9-1345

OBLAKI NAD EGIPTOM

Oblaki prahu, ki so se dvignili v Libijski puščavi, so opozorili Egipčane, da se njihovi meji bliža sovražna vojska.

Mehanizirana nemška armada pod poveljstvom feldmaršala Ervina Rommela se pomika iz Libije proti Egiptu in ker se je malo pred mejo obrnila proti jugu, je jasno, da bo feldmaršal Rommel skušal obiti in slednjič obkoliti egiptovsko obrambno črto.

Nekdaj, pred več tisoč leti, so se nad Egiptom pokazali stebri klime in ognja in so kazali Mojzesu, ki je vodil svoje ljudstvo iz egiptovske sužnosti, pot skozi puščave in morja.

Faraoni so pošiljali svoje posebne sle, da se ozirajo po ozračju in pazijo na kak oblak, ki bi naznanjal prihod kakega sovražnika.

In nad Egiptom so se zopet prikazali oblaki prahu, toda sedaj so cele gore takih oblakov, kar kaže, da se je dvignila velikanska armada tankov in se vali po peščenih planjavah proti meji Egipta.

Vsako je pričakoval, da se bo feldmaršal Rommel poslužil svoje velike zmage v Libiji in še zlasti, ko je zavzel tudi Tobruk, in bo takoj pričel prodirati proti Egiptu. Pri tem pa je bilo tudi pričakovati, da se v tem prodiranju ne bo posluževal ceste, ki teče blizu obrežja, kajti njegovo armado bi imogle z morja obstreljevati zavezniške bojne ladje, in da se bo držal malo bolj v notranjosti dežele, in to je tudi storil. Obrnil se je tedaj proti jugu in tam bo vdaril na Angleže v njihovih utrjenih postojankah.

Major Attlee je v angleški poslanski zbornici sicer naznanil, da so Angleži dobili velika ojačenja za obrambo Egipta, toda sedaj ni znano, kako močni ste obe armadi, ki se boste vsak čas spopadli. Lahko pa se reče, da imajo Angleži svoje zalagane postaje mnogo bližje, kot pa Nemci iz zapadnega konca Libije.

Egipt je na vsak način treba držati in v to je treba zastaviti vse vojaške sile. Kakor javnost zahteva, da je v zapadni Evropi odprta druga fronta in čimprej, vendar je sedaj mnogo bolj važno, da se brani Nil in Sueški kanal.

Da zavezniški obdrže Nil in Sueški kanal, ni samo važno za Anglijo, temveč za vse združene narode.

Egipt se namreč nahaja na kraju, kjer se pravzaprav srečujejo vzhodne in zapadne armade. Egipt ni samo gospodar Sueškega kanala, temveč je edina zavezniška trdnjava med Sredozemskim morjem in Indijskim morjem. Egipt je največja zapreka za zvezo med Nemci in Japonci, glavni steber za obrambo Kavkaza in straža za zalagalno črto v Rusijo.

Resnica je, da je treba uničiti Hitlerjevo moč v njegovi hiši, kjer živi — v Evropi, in vse vojaške sile morajo biti zastavljene v ta namen. Toda ne smemo pozabiti, da je Egipt Hitlerjeva druga fronta. Ako bo egiptovska fronta slabo držana, se bo Hitler nanjo vrget z vso silo in bo s tem vojno podaljšal.

Kjerkoli se bo pričela velika bitka in kakor se bodo razvijali boji, je za zavezniške najvažnejše, da Nil drže za vsako ceno.

Velikanski transportni aeroplan

Douglas Aircraft Corporation je naznanila, da ima v delu velikanski aeroplan za vojaški transport, ki bo imel prostora več kot dva železniška voza.

Do sedaj je bil največji aeroplan C-54, novi aeroplan bo dvakrat večji. Težak bo okoli 125,000 funtov in bo letel okoli 200 milj na uro.

Nemci porušili drugo češko vas

Kot pravi poročilo iz Berna v Švici, so večeraj gestapovci popolnoma porušili češko vas Levzaky, ki je imela okoli 120 prebivalcev. Poročilo pravi, da so vse odrasle prebivalce, moške in ženske, postrelili, otroke pa so odpeljali v "izobraževalno središče", nato pa so vas požgali.

VESTI KOMU

POMAGATE...

AKO PRISPEVATE ZA

U. S. O.

Iz Jugoslavije

Nadaljevanje z 1. strani.

cioznih vesteh smo dobili nekoliko zanesljivih podatkov o življenju v Beogradu po letni okupaciji.

25 udarcev s palico za mese tarje na črni borzi.

Glavna skrb prebivalstva je, razume se, oskrbovanje s prehrano. Zima je bila v Beogradu nenavadno težka, obroki hrane so se vedno bolj zmanjševali in čisto po vsem ustavi. Če obroki mesa — 400 gramov na teden — niso bili manjši kot drugje v Evropi — Srbi so namreč znani, da radi jedo meso — je masti, mleka, surovega masla, kave in celo kruha čisto čisto zmanjkalo. Pomankanje tobaka je prav tako zelo resno. Kakor v Franciji tako tudi v Beogradu samo moški smejo kupovati cigarete in to samo tri cigarete na dan. Srbi se odločno bori proti črni borzi za hrano. Kilogram masti stane 600 francoskih frankov, par rabljenih čevljev prav toliko, kilogram kave pa 1,200 do 1,500 frankov. Da bi oblasti izkoreninile mešetarnje s hrano, so s posebnim zakonom uvedle telesno kazen, ki je bila v Srbiji prej v veljavi za

kaznovanje kvartopircev. Danes pa tako kaznujejo prodajalce tobaka in mešetarnje s hrano. Kazen se izvršuje javno na ulici.

Internacije za čezmerno trošenje električnega toka.

Zaradi velikega pomanjkanja goriva niso oblasti nič manj stroge z odredbami, ki urejajo uporabo goriva in električnega toka. Za vsak prestop kaznujejo obtožena z veliko denarno kaznijo. Če pa to niž ne pomaga, jih brez pomisleka internirajo.

Vso zimo so bila drva v Beogradu velika dragocenost, tako da ste mogli po ulicah videti visoke uradnike, ki so se vračali iz urada domov s polenom pod roko. Načelniki urada so jim dovoljevali odnesti domov dve poleni, če so jih prihranili pri ogrevu pisarne.

Zunanji videz mesta se je v teku leta čisto spremenil. Parki in vrtovi so spremenjeni v njive za zelenjavo. Kinematografi so polni ljudi. Tudi restavracije so polne. Cene so stalne: en obrok 25 frankov, "narodno jelo" ki ga dobe samo delavci, 10 frankov.

Vseslovanski dan v New Yorku

LEO ZAKRAJŠEK

(Nadaljevanje.)

Popoldansko zborovanje.

Po 3. uri je bilo delo posameznih skupin in podborov izvršeno in predsednik Reznicek je otvoril popoldansko zasedanje konference ter pozval načelnika poverljivega odbora, da poroča o sestoji delegacije. Ugotovljeno je bilo, da je navzočih 317 delegatov, ki zastopajo nad 125,000 organiziranih Slovanov v Greater New Yorku. Najmočnejša je bila češkoslovaška delegacija. Jugoslovanska delegacija je obstojala iz nad 50 članov. Značilno pri skupini delegacij je bilo to, da je bilo v njej okrog 40 zastopnikov strokovno organiziranega slovankega delavstva. Sporov glede delegatov

ni bilo in zato je zbornica delegacij soglasno odobrila.

Kot načelnik rezolucijskega pododborja je Mr. Baloković to podal poročilo o delu svoje komisije ter prečital pripravljene rezolucije, ki so bile pozneje poslane na pristojna mesta. Iste so vsebovale: Pozdrav predsedniku Rooseveltu, vrhovnemu poveljniku ameriških oboroženih sil, pozdrav slovanem narodom v Evropi, rezolucijo o solidarnosti ameriških Slovanov, rezolucijo o nazivskih grozodejstvih, rezolucijo o podpori trpečim slovanem narodom, rezolucijo o slovanem ženstvu, o civilni obrambi, o Rooseveltovem gospodarskem programu za zma-

JERRY KOPRIVSKY in njegov
svojevrstni na ploščah
Tevetinka Polka
Na planinah — valček. Str. M 578
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBUKICA — Str. M 571
Na to. cenik in cene plošč se
obratno na: JOHN MARSHALL INC.
463 West 42nd Street, New York

go, proti deizmu in peti koloni, proti manjšinski diskriminaciji o vojni produkciji, o delu in nalogah slovanke mladine, o jugoslovanski manjšini v Italiji in Nemčiji (bivši Avstriji), o čim hitrejši pomoči generalu Mihajloviću in njegovim četnikom iz lend-lease fondov, itd. Vse rezolucije so bile soglasno sprejete z močnim aplavzom.

Voditelji posameznih slovanških skupin so nato poročali o rezultatih svojih sestankov in vsi so v svojih nagovorih poudarjali nujno potrebo po organizaciji in solidarnem nastopu ameriških Slovanov tako v obrambo Amerike in za stoprocentno sodelovanje z ameriško vlado in njenih zaveznikov, kakor tudi za interese zasuženih slovanških bratov v Evropi. Naznanili so tudi imena izvoljenih zastopnikov svojih skupin za skupni permanentni odbor. Med temi so bili imenovani Harry Justiz za Hrvate, Danica Nikčević za Srbe, in Leo Zakrajšek za Slovence.

Nato je bil sprejet načelni uvod in pravila za stalno organizacijo Ameriško-slovankega komiteja za Greater New York.

Dejstvo, da je bilo tako poročilo rezolucijskega odbora sprejeto soglasno in brez debate, je najboljši dokaz, da sta oba odbora bila pridna na delu in tako izravnala vsa sporna vprašanja še pred začetkom konference. Temu dejstvu se je zahvaliti, da je bilo mogoče vse delo konference izvršiti v enem dnevu, čeravno slično delo navadno vzame po več dni ali cel teden.

(Nato so prišle na vrsto volitve za eksekutivne funkcije narj stalnega odbora. Po tozadevnem odboru predložena lista je bila sprejeta brez konnega ugovora. Izvoljeni so bili: za predsednika Zlatko Baloković, za prvega podpredsednika Viljam Reznicek, za drugega podpredsednika Led. Čelinski, za tajnika Steve Krall in za blagajnika Miroslav Švec.

Ti odborniki tvorijo skupno z zastopniki posameznih narodnostnih skupin upravni odbor permanentne organizacije. (Novozvoljeni odborniki in skupinski zastopniki so nato imeli še daljše in krajše nagovore na delegacijo, na kar je bila konferenca po izvršitvi še nekaterih formalnosti zaključena nekoliko pred 6. uro ob navdušenem aplavzu in pravem bratskem razpoloženju.

Festival.

Kljub moreči sopari, ki je zadnje nedelje tlačila mesto ter njegovo prebivalstvo držala v brezbrzičnosti, so mase slovanških Newyorčanov kmalu po 7 uri pričele prihajati v veliko dvorano Manhattan Centra. Mnogi moški so bili goloroki, brez rekele, brez klobuka in v mnogih slučajih celo brez kravate. Tudi ženske so se oblekle po nasvetu: "Keep cool." Sicer pa, kdo bi se brigal za formalnosti ob taki priliki in v taki sopari.

Še pred začetkom programa so bili še skoro vsi sedeži zavzeti, tako na galeriji kot v parterju ostali prostori pa so se še pozneje napolnili. Kakor se zdi, je bilo v dvorani okrog 5000 ljudi, kar je bilo pri takem vremenu vsekakor zelo velika udeležba. Pri kolikšnji ugodnem vremenu pa bi vsi obiskovalci niti v dvorano ne mogli.

Ker je dvorana opremljena z mikrofoni in megafoni, za udeležnika ne dela skoro nobe-

ne razlike, kje ima sedež, kajti vsak glas se čuje jasno in razločno povsod.

Program festivala je otvorilo hrvaško pevsko društvo "Jedinstvo" s pesmimi "Star Spangled Banner", "Hej Slovani" in sicer pod vodstvom mojstra Mr. Emila Blaževića. Ker je zbor močan in dobro izvežban, sta obe himni močno in veličastno doneli po dvorani ter povečali praznično resnost, ki so jo večinoma udeležniki že s seboj prinesli. Misel, da je to prva vseslovanska prireditel v New Yorku, je ljudi držala v neki rezerviranosti in resnosti.

Na odru so stale vse zastave zavezničkov in s svojo raznobarvnostjo dajale jako impozanten prizor. In ker so bili pevci in pevke "Jedinstva" v narodnih nošah, so vse te žive barve proti črno-zametnem ozadju gledalen nudile pestro in priključljivo sliko.

Program festivala je sestojal iz petih delov in sicer: umetniški-solisti, pevski društva, plesne skupine, dramatičiranje dogodkov iz uporniškega gibanja zaslužjenih slovanških narodov, ter govorniki.

Med umetniški-solisti so nastopili: svetovno znani jugoslovanski violonist Zlatko Baloković, češka operna pevka sopranistinja Jožefa Čehova ter ruski operni baritonist Ivan Petrov. Da sa bile njihove točke umetniško dovršene in da so vsi trije umetniki dobili buren aplavz, ni treba še posebej poudarjati.

Poleg omenjenega "Jedinstva" so nastopili tudi mešani pevski zbori: češki, ukrajinski in karpato-ruski. Pevci vseh treh so bili v narodnih nošah, kar je napravilo njihov nastop toliko bolj učinkovit. Kje so bili to pot masi slovenski pevski zbori, katerih imamo kar tri v maselbini, ne vem. Po toči zvoni sicer nič ne pomaga, toda povdarjeno pa naj bo, da je bila ta odsotnost opažena in da so s tem Slovenci zamudili izredno priliko, ker niso prinesli imena svojega naroda in naše lepe pesmi na tako važno pozornico. Še bolj pa se je opazila odsotnost poljskih pevcev, kar je naravno, ker so Poljaki najmočnejša slovanška grupa v New Yorku.

Med plesnimi skupinami je bila brez dvoma najboljša Radiševa skupina, ki radi svoje popolnosti stoji že nad amatersko stopnjo. Njihova izurjenost ter mnoge živahne variacije ruskih plesov same na sebi so izzbijale pogost in buren aplavz.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

V PESMARICI
"AMERIŠKA
SLOVENSKA LIRA"

do Viljufene sledite
slovenske pesmi:

1. Podkornica — moški zbor s bariton samospevom
2. Posravn — moški zbor
3. Lahko moč — moški zbor
4. Otoki zvon — mešani zbor
5. Pomladnska — mešani zbor, s bariton samospevom
6. Lira I. — za solo speve, moški in mešani zbor
7. Lira II. — za mešani zbor
8. Altantiki odmevi — za moški in ženski zbor, z bariton samospevom
9. Kantata iz pesma 126 — moški zbor
10. Soci — za samospeve, mešani zbor in spremljevanjem glasovira
11. Psalm 39 — za samospeve, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel

CENA SAMO
50 centov
KOMAD

To so koncertne pesmi za moške in mešane zore, katere je glasbil in v samostojni izdaji MATEJ L. HOLMAR, organist in pevovodja pri sv. Vida, Cleveland, Ohio, 1923.

Naročite to zbirko pri:
KNJIGARNI SLOVENIC PUBL. COMPANY
215 W. 18th St. New York

Peter

Zgaga

Časnikarja

Glavni urednik je vprašal novega reportorja, o dogodku, ki nima o njem nobenega pojma: — No, kako bi začeli?

— Začel bi z besedami: — Iz zelo zanesljivega vira smo zvedeli, da se je zgodil v naši bližini grd zločin. Ko to pišemo, nam še ni natančno znano, če je umorjeni moški ali ženska. Umor se je zvršil v neki gostavi, o kateri se pa ne ve, če je na severni ali južni strani našega mesta.

— Izvrstno, — ga je pohvalil glavni urednik. — Kako bi pa zaključili poročilo?

— O, povsem enostavno. Jutri bomo o tem napisali še kolone in kolone.

— Imenitno je, — je rekel glavni urednik. — Sprejeti ste!

Izreden slučaj

— Ali si kriv, ali nedolžen? — je vprašal sodnik prvega obtožena.

— Da, kriv sem... pa še priče sem pripeljal s seboj, da dokažejo, da sem kriv.

Ne mudi se mu

— Kaj pa dela tvoj brat, ki se je pred letom tako zelo trudil in prizadeval, da bi dobil vladno službo?

— O, nič! Vladno službo ima in se od jutra do večera ne gane.

Priznanje

Dolgo se je prizadeval, predno je nekega dne priznal svoji ženi: — Oprosti, draga moja, tajil sem ti — v resnici pa nimam počenega groša. Kaj naj storiva?

Ona se je veselo zasmejala, rekot: Oč jutra do večera sem slišala šepetati za mojim hrbtom: — No, ta ga bo pa res iz ljubezni vzela.

V TREH DNEVIH JE BIL
LO V LJUBLJANI
TIRANIH 3,200 OSEB

Dne 22. februarja letos je italijansko vojaštvo obkolilo Ljubljano ter zabilo vsak izhod iz mesta. Sistematično so bile pregledane vse hiše, blok za blokom. Izvršene so bile številne aretacije. Vsega je bilo v teku 3 dni aretiranih v Ljubljani nad 3,200 Slovencev obojega spola, predvsem mladine. Mnogo od njih je bilo poslanih v konfinacijo, večina pa jih je v zaporih še danes brez zaslusanja in brez sodbe. Opaži in vidi se kako je ves italijanski upravni aparat nemotan nad dostojanstvenim odporom Slovencev, — pripoveduje očividec. Italijani izgubljajo živce in niso zdaleka pričakovali takega odpora Slovencev.

VELEVAŽNA IZJAVA

Oseba, ki jo je italijanski višji komisar povabil na razgovor, pripoveduje:

"Visoki komisar se je pritoževal nad upornostjo Slovencev. Jaz sem ugovarjal, da upornost netito italijanske oblasti s svojim izživalnim početjem. Komčno je zaključil Grazioli: "Saj smo lahko prijatelji, dokler se ne odloči vojna sreča. Če zmagamo mi, je gotovo, da bomo tod gospodarili. Gospodariti bomo mogli samo, če bo mir in red. Toda to odvisi od tujaknjega naroda. Če pa zmagajo Rusi, boste pa spet lahko imeli svojo Jugoslavijo, kajti mi se bomo mirno umaknili."

— Poroča Jugosl. Information Center

Kratka Dnevna Zgodba

Dr. FR. MIŠIČ.

OB MURI

Pri Gornji Radgoni se zelenkasto-rjavovodna Mura neposredno približa Slovenskim goram in prijazno šepetaje s svojimi valovi tik pod grajskim hribom, ki kot skrajni odrastek večerazglednih vinorodnih Polje loči Apaško kotlino od Murskega polja. Most čez reko veže dve državi; tod je tudi prehod dveh različnih svetov, gorice prehajajo v nizino, v ravnine, v polje. Na nizkih hribovih vabijo bele cerkvice z visokimi zvoniki, na sončnih goricah smejejo se vinogradi, z visokimi topoli, z vinčarijami in gosposkimi hišami, v ravnini čedne vasice z vabljivimi sadovnjaki, s prijaznim inteligentnim in zgovornim ljudstvom. Mura, hči gornjatejarskih gor, postaja tu že počasnejša, na videz lena, a v resnici ima še vedno mnogo življenjske sile v sebi. Po livadah, logih in lokah je razpredla celo mrežo stranskih strug in rokavov, pa tudi v svoji glavni strugi je silna in močna. V mahki breg se zajeda, v njem koplje, ruši in podira, odnaša travnike, njive, hiše. Pirovec in Pipovci so že v 16. stoletju postali njena žrtvi; sedaj se Mele tresejo pred njo. Pred stoletji je bila za Štajerce nevarnejša kot danes; tedaj namreč, ko so Madžari z umetnimi masipi in okopi, z umetnim zasipavanjem njenih rokavov na njenem levem, tedaj ogrskem bregu skušali umeriti njen tok na štajerska, slovenska tla. Ko so po dolgo trdnih borbah, v katerih so poginili celo topovi in je tekla tudi kri, določili mejo, ki naj bi bila neodvisna od rečne struge, so stopili v cerkveni zvonik tega Veržaja in določili ravno črto, ki veže stolp z gradom v Gornji Radgoni za mejo. Od tedaj so stali otrski mejniki deloma tudi na desnem bregu Mure. Kolibe ali "koši" iz šihja pleteni in z ilovico ometani, so služili kot stražnice in tudi pri hrastju ali pri Moli in ti-

sta gostilna pri Slatini Radenci, ki stoji blizu novega mostu čez Muro, se še danes imenuje "V košu" ker je nastala iz madžarske obmejne kolibe. In tako se tudi slatina, ki tik blizu nje izvira, imenuje Petanjska, po obliki Petanjcih, ki leži že v Prekmurju na levem bregu Mure, a tega oziroma je segala nekoč do tega mostu.

Sredi obmurskih lok, bujnih po rastlinstvu in živalstvu, po glasnem ter ubranem ptičjem petju, prihajajo Petanjske slatine na dan. Na priprostem pokopališču v Petanjcih, ki leži sredi polja, počiva ustanovitelj Petanjske slatine, prof. I. Vogler. Tak sloves si je znal Petanjska slatina pridobiti, da je našla pot celo na papeški dvor. Da je bila pred vojno posebno razširjena na Ogrskem, je naravno. Pa tudi danes gre vsak teden najmanj važen Petanjske slatine na Ogrsko kljub carinskim oviram. Petanjska ne samo osvetožuje namizna voda, ona je zaslovela po vsej pravici kot zdravilna pitna voda in je kot zdravilna priznana od uradnih zdravstvenih oblasti. Zdravi boleznijo na želodcu ledvicah, mehurju, grasi žejo in hladi nevarni ogenj vinske kapljice. Njeno zdravilno moč je ovekovečil šolski upravitelj Jožko Bizjak v Očju v tem-le lapidarnem stavku: "Izvolite vzeti na znanje, da mi je naša mineralna voda povrnila zdravje."

Za lokami, v kojih srednja Petanjska slatina svoj vir in dom, žumi Mura; mlini na ladjah vrtiljo svoja kolesa brez prestanka; ob bregovih široke reke krožijo čaplje in druge povodne ptice ter prežijo na svoj plen. Onstran Mure pa se vije bela cesta okrog Petanjske skozi širno krušno Prekmurje v Mursko Soboto, nekdanjo slovensko Olkico.

In Radenska slatina Slatina Radenci! Petanjska in Radenska sta si sosedji, le s to razliko, da je radenska Bublja, prvotni vir Radenske, teskom dobrega

pol stoletja vzrasla in se razliva v naš jugoslovanski Nanneim, v komfortno urejeno in opremljeno zdravilišče in kopališče, katerega vsaj pri nas doma ni treba nikomur še posebej priporočati. Tu so v murških livadah zakopani zlati zakladi lekovitih snovi, ki pomagajo bolniku k novemu zdravju in srečnemu življenju; samo da se v njihovo lekarno za-teče še pravočasno.

Nad obema, nad Petanjsko slatino in nad Slatino Radenci, kraljuje na najmarkantnejšem vinorodnem hribočku severno-vzhodnih Slovenskih gor Kapela, romarska cerkev Marije Magdalene, ozira se na zapad do Pohorja, gleda v sosednjo Nemčijo in čez Muro gre njen ki nastavno obstoja med Prekmurjem globoko v Madžarsko tja do Blatnega jezera. Baš pri Slatini Radenci in pri Petanjcih je do zadnjega časa le brod posredoval veliki promet, ki naravno obstoja med Prekmurjem in Murskim poljem. Svojevrsni mlini v Muri so dvigali patriarhalnost in originalnost tega rečnega prometa. Novi most čez Muro bo prinesel v ritmu te lepe pokrajine, novo uživanje, novo življenje.

DRAGINJA TUDI TISKARNAM NE PRIZANAŠA.

Draginja, ki je nastopila za vse izdelke in proizvode, je hudo prizadela tudi tiskarska podjetja. Prav vsi izdelki, ki so potrebni tiskarnam v obratu, so se hudo podražili. Glavna surovina tiskarn je seveda papir. Temu so se cene prve zamažale, ter so razne vrste papirja podražile za znatne zneske. Tudi tiskarske barve večinoma so okrog 35 odst. več kakor prej.

Vzporedno z dviganjem cen so tiskarne morale tudi povisati mezde delavstvu. Vse to zahteva od tiskarskih podjetij ogromnih izdatkov.

Kljub temu, da so se izdatki podjetij izredno zvišali, so tiskarne le manlenkosto zvišale cene svojih izdelkov. Če bi tiskarne povisale cen svojih potrebščin upoštevale v svojih kalkulacijah, bi cene tiskarskim izdelkom hudo narasle. Tako pa se tiskarska podjetja zadovoljuje z mnogo manjšim dobičkom, samo zato da bi domača delavnost in gospodarstvo ne zastali. V posebno težkem položaju so tiskarne časopisov in revij. Časopisje je v veliki meri odpadel dohodek od oglasov, prav tako kakor je tiskarnam odpadlo veliko naročil iz reklamne stroje, saj so nekatera trgovska podjetja in organizacije dočela nehale naročati reklamne tiskovine.

Najnovejša izdaja splošno znane slovenske koračnice

SOLDIERS ON PARADE

MLADI VOJAKI

Priredil za

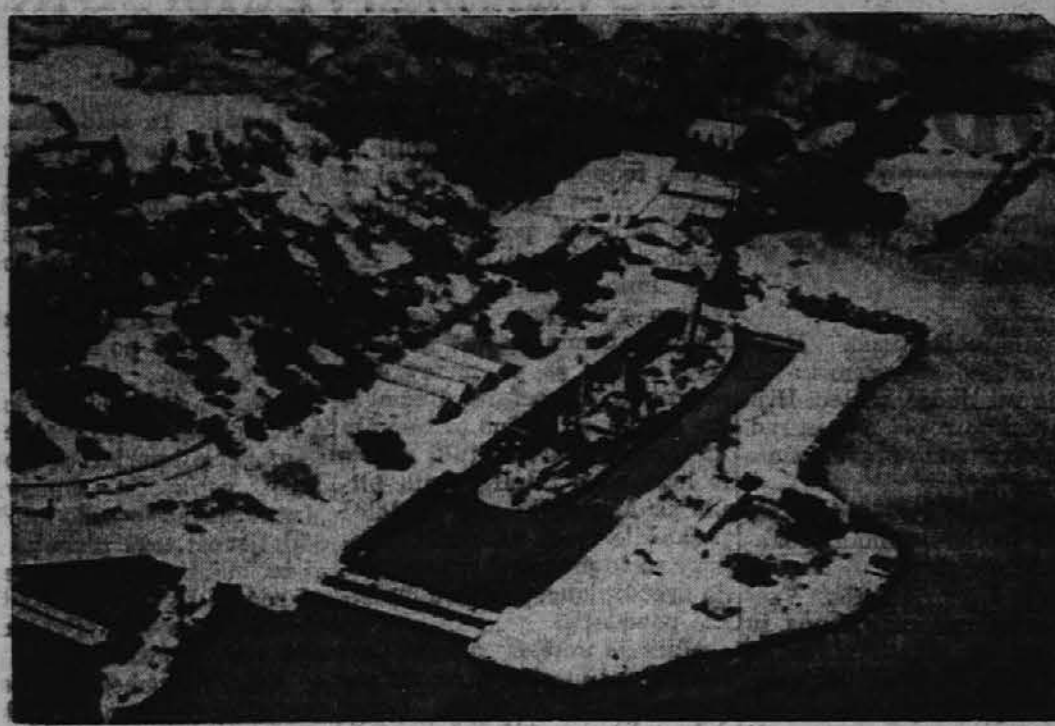
PIANO HARMONIKO

Jerry W. Koprivšek

Cena 40 centov

Naročilo lahko pošljite na
Slovenic Publishing Co
216 W. 18th St., N. Y. C.

ZAPLENJEN NEMŠKI PARNIK

Pogled iz zraka na nemški trgovski parnik, ki so ga Angle ži zaplenili na pomolu v Diego Suarezu na Madagaskarju.

TORPEDNI ČOLNI

Torpedni čolni so majhne ladje, ponavadi komaj pet do dvajset ton težke, kar je zelo malo, če primerjamo z rušilci, ki imajo po navadi kakih 20 tisoč ton teže, ali z najmodernejšimi bojnimi ladjami — velikankami, ki jih je sedaj gradi angleška in ameriška mornarica, od katerih bodo največje dosegle 45 do 48 tisoč ton teže. Pri torpednem čolnu seveda ne moremo pričakovati, da bo bogva kako oborožen. Njegovo glavno orožje sta dve torpedni cevi, ki sta pa lahko zelo nevarni tudi zelo velikim bojnim enotam, kadar zadeneta cilj. Če odštejemo torpeda, ki jih lahko izstrelijo čolni samo iz dovolj velike bližine in protiletalske topove in stroje, je torpedni čoln brez obrambe. Na mesto topov itd., pa ima stroje, s pomočjo katerih lahko razvija do 100 km hitrosti v eni uri. Čoln, ki je zelo majhen, je pa tudi ravno zaradi majhnih dimenzij in velike hitrosti zelo neprimeren cilj. Kakor so pokazale izkušnje v svetovni vojni, ko so torpedni čolni prvič gradili, so torpedni čolni zelo nevarno in učinkovito orožje, pripravi posebno za obrambo obale pred napadi iz morja.

Pred vojno majhnih enot na morju z vojaškega stališča niso preveč cenili. Šele bojevanje v Rokavskem prelivu in ob obali Flandrije je pokazalo, da je tukaj bojna vrednost večjih ladij zelo dvomljiva. Tedaj so začeli uporabljati kolikor močnejše majhne motorne ladje, ki so jih primerno oborožili. Z njimi so lahko prepluli polja, kjer so bile posejane mine, ali pa so pluli čez plitve morske predele in presenetili sovražnika tam, kjer se je najmanj tega nadejal. Ko so opravili svoje naloge, so se lahko okretno ladije hitro umaknile. Tako so napadali take ladje, posamezne bojeve enote, ki so blokirale obalo, napadale mirno voze trgovske ladje, napadale podmornice, vršile obveščevalno službo, pomagale pri zastiranju morja z umetno meglo in poleg vseh teh za vojskovanje na morju zelo važnih nalog so bile vedno pripravljene za napad z enim najnevarnejših orožij — torpedom in z vodnimi bombami, kakor se imenujejo posebne mine za boj s podmornicami, ki jih ladja spusti v vodo in ki se tako regulirajo, da eksplodirajo šele v določeni globini. Vse te prednosti pa postanejo še bolj pomembne, če pomislimo, da je cena takih majhnih ladij dosti manjša, in tudi izguba ene take ladje ne pomeni veliko v primeru izgrubo velike ladje. Javno je, da so posamezne države kmalu spoznale prednosti novega orožja, zlasti ko se je s razvojem

pogonskih strojev po vojni še znatno izboljšala učinkovitost torpednih čolnov, in so mu začele posvečati vedno več pozornosti. Zanje so se začele zanimati zlasti majhne države, katerih obala ni ustvarjena tako, da bi bilo mogoče računati na mogočno oblast na morju, ampak so se v svoji oborožitvi omejile predvsem na obrambno orožje.

Od velikih pomorskih sil je v desetletjih po vojni posvetila torpednim čolnom največ pozornosti Italija, ki je že v svetovni vojni zgradila številno brodogradnjo torpednih čolnov, ki so bili v vojni znani pod kraticami MAS (Motoscazi Antisommergibili — motorni čolni za boj proti podmornicam). Italijanski torpedni čolni so v juniju leta 1918 prvič uničili bojno ladjo. Bila je to avstro-ogrska bojna ladja "Szent Istvan". Po svetovni vojni pa so dobili kot orožje poleg torpednih cevi tudi primerno protiletalsko topništvo.

Če upoštevamo napredek v letalstvu, industriji lahkih motorjev, nove načine odkopne zaščite velikih ladij, moramo reči, da se bojnja učinkovitost tega, za sedaj še novega orožja, ne da točno preceniti, kakor je težko točno ceniti pomen in učinkovitost letal v bodoči vojni resno računati tudi z majhnimi in okretnimi torpednimi čolnom.

"PRIZNANJE Z NAJVIŠJE STRANI"

Ko je bila sedanja angleška kraljica-mati še princesa Walliska, je prisostvovala nekod neki operni predstavi.

Položila je šopek vrtin, ki jih je imela v rokah, na naslonilo lože, slončajna kretanja roke je šopek vrgla z naslonila. Padel je med orkester in dirigent ga je dvignil. Ker je bila tedaj mlada začelnica, ki je prvič nastopala, sama na odru in je pravkar končala neko arijo, je dirigent menil, da je bil šopek iz kraljeve lože namenjen njej in ga ji je podal. Na ta način odklikovana pevka se je priklonila p roti loži princeze in vsa dvorana je doždevno priznala njeno umetnost sprejela z viharim plaskanjem.

Seveda je bila debutantka predmet največje zavisti s strani svojih tovarišic, pa to zavist je ustavila s finim taktom na ta način, da je razdelila cvetlice med nje in si obdržala eno samo vrtinico ter svileni trak. Na ravnanje te iste opere je napravilo "priznanje z najvišje strani" spet takšen vtis, da je mlado pevko angažiralo z najugodnejšimi pogoji in tako se je začela njena kariera po za-

Note

za
PIANO-
HARMONIKO
ali
KLAVIR

BREEZES OF SPRING
TIME OF BLOSSOM (Cvetni čas)
SLOVENSKI PANTJE
VSE BOM PRODALA
SLOVENIAN DANCE
VANDA POLKA
PO JEZERU
K O L O
OHIO VALLEY
SILVIA POLKA
TAM NA VRTHI GREDI
MAHIBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA
ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VRTHU
OJ, MARIČKA, PEGLAJ
ŽIDANA MARELA (polka)
VESELI BRATCI (mazurka)
BARČICA
MLADI KAPETANE
GHEMO NA ŠTAJERSKO
ŠTAJERSKI
HAPPY POLKA
ČE NA TUJEM

35 centov komad
3 za \$1.

MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Po 25c komad:

Naročite pri
KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

INVESTIRAJTE V AMERIKO
KUPUJTE
UNITED STATES WAR SAVINGS
BONDS IN STAMPS

DOKAZ Z GRAMOFONSKO PLOŠČO.

Zanimiv spor je obravnavalo sodišče v Budimpešti. Neki najemnik je tožil hišnega gospodarja in zahteval naj ga oprostijo dolžnosti iz najeminske pogodbe, da bi se lahko takoj izselil. Stanovalec je v vili skupaj z lastnikom, drugih najemnikov v nji ni bilo. Najemnik je trdil, da ne more stanovati v vili, ker sam gospodar krši hišni red in sicer na najhujši obzirnejši način. Hišni gospodar se je pa branil in trdil, da je obdolžitev brez vsake podlage.

Tožitelj je podal dokaz. Pred sodnika je prinesel gramofon in ga navil. Izkazalo se je, da so bile gramofonske plošče izdelane v vili. Na njih je bil točno prestrežen ves ta hrup in trušč, ki sta ga povzročala gospodar in njegova družina. Iz gramofona so se slišali pijani glasovi prepir, zmerjanje, preklinjanje in tudi hreščanje jazz orkestra. Ko je utihnila zadnja plošča, se je oglašil še notar in potrdil, da so bile gramofonske plošče izdelane opojno. Sodišče je dokaz dopustilo in tožitelj je proces dobil.

slugi neke pomote, ki jo je prinesla pojasnila šele dosti pozneje. Tedanja začelnica je bila po prvem priznanju z najvišje strani, ki ji sploh ni bilo namenjeno, postala v resnici znamenita pevka.

SEDMINA PRED SMRTJO.

Joseph Bradley, ki so ga bili zdravniki po vseh predpisih označili za kandidata smrti, ker trpi za rakom, ki mu bo v nekoliko tednih napadel hrbtenico, je pred nekoliko dnevi v Montauk Clubu v Londonu priredil gostijo za svoje prijatelje. Prišlo je 200 gostov in čeprav so vedeli, da gre za poslovilno gostijo, so se ravnali po gostiteljevi želji in so se kazali veseli, kolikor so le mogli.

Med pojedino so igrali vsele skladbe in alkohol je pripomogel, da je postalo razpoloženje kmalu nad vse prešerno. Bradley je imel govor, ki bi delal modrijanu vso čast. Vzel je šopek cvetlice iz neke vaze in dejal:

"Prijatelji. Zdravniki pravijo, da boste imeli kmalu priliko, trostiti takne cvetlice na moj grob. Že danes lahko zveste, kje bo ta grob, namreč na pokopališču v Flatbush. Oglejte se pravočasno za avtobusni mi zvezami, kajti zdravniki imajo vedno prav. Nimam tudi ničesar proti temu, da moram umreti. Vsi pojdemo to pot in zdi se mi, da je bolje, če smrt ne pride nepričakovano. Nasprotno pa se mi zdi nesmiselno, da bi trpel. In tako sem odklonil operacijo, ki so mi jo zdravniki predlagali a so pri tem dejali, da je možnost dobrega uspeha komaj desetodstotna. Dali so mi samo še nekoliko tednov življenja in kako bom prebil te tedne, vidite nočoj. Mislim, da imam prav in da se vsi strinjate s tem."

Vsi so se z njim strinjali in so trčili z njim.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čim bolj izveščati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street : : New York, N. Y.

SEDAJ LAHKO DOBITE

LASTNOROČNO PODPISANO KNJIGO

TWO-WAY PASSAGE

PISATELJA LOUIS-A ADAMIČA

ZA NAVADNO CENO

\$2.50

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Pošiljam Money Order za lastnoročno podpisano knjigo: "THE TWO-WAY PASSAGE" za \$.....

Moje ime

St., ulica ali Box št.

Mesto in država

Naročite lahko to knjigo pri:

KNJIGARNI

"Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET NEW YORK

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

36

"Saj ne rečem nič hudega," je dejala mati mirno. Roko je dvignila in ga gladila po licu. "Nič hudega nisem hotela reči, a le opozarjam te na to, kar vidijo vsi ljudje. Reci Iliji, da nima več vstopa v tvojo hišo, in potem bo zopet mir in red. Toliko sem že molila k Materi božji, da sem trdno preverjena o njeni pomoči, samo če pokažeš Iliji vrata."

"Moja dobra mati," je rekel Jože, "vaše življenje je samo ena velika skrb. Da ne bo vaša molitev zaman, pokažem Iliji vrata in napravim v hiši mir in red."

"A Lenki ne stori žalega. Saj veš, kaj pričakuje. Vsaka stvar se da urediti mirno in izlepa, samo da ni hrupa in nesreče."

"Moja dobra mati," je zopet dejal Jože, "saj vidite, kako sem miren. In tak ostane. Tako lepo in gladko se vse vleče, da ne bo ni hrupa ni nesreče, samo vaša prošnja bo uslišana."

"Daj mi roko, da ne boš nasilen."

"Dal sem vam besedo, dam vam tudi roko."

In Jože je odšel k ženi. Ta je sedela za mizo. Sklonjena je bila nad šivanjem. Ni dvignila glave, ko je vstopil mož. Sedel ji je nasproti, a Lenka je ubadala nit.

"Kje so tvoje misli, Lenka?" jo je vprašal mož. Nemirno se je premaknil na stolu. Nagnil se je proti nji, ker ji je hotel pogledati v oči.

"Lenka," jo je poklical z močnejšim glasom, "kje so tvoje misli?"

Lenka je dvignila glavo, kakor bi se zbudila iz sanj.

"Moje misli? Moje misli so v Zagrebu pri Fricetu."

"In nikjer drugod?" je vprašal Jože in vstal s stola.

Tudi Lenka je vstala. Pogledala mu je v obraz in videla je njegove oči, ki so gorele in hrepenele po odgovoru.

"Kaj hočeš s tem vprašanjem?" je rekla.

"Odgovora hočem, resnice!" jo odvrnil mož in stopil tik nje. Prijel jo je za roko. "Povej, saj ti ne storim ničesar. Kaj ima Ilija vedno pri tebi?"

Lenki so se dvigale prsi. Mirno so ga gledale oči. Začutil je Jože, kako se ji je potegla roka, a takoj je zopet mirno počivala v njegovi. Nekaj ji je šinilo po licu, potem se ji je zazibal ob ustnih bolesten nasmeh.

"Ha, kaj ima Ilija pri meni? Zapri mi pot do mene, in ne bo ga več."

"A čul sem, da govore ljudje in se zgledujejo."

"Ilija govori o lepih krajih, o svobodi in tujih ljudeh. Kaj govore ljudje, tega ne vem, a kako je meni tu, to veš. Povedala sem ti pred očetovo smrtjo. Sam boš pa vedel kaj ti je storiti da čuvaš čast svoje žene."

Govorila je s takim poudarkom, da se je pomirilo možovo razburjenje ki ga je prikrival s svojo silo.

"Dobro!" zavzdignil je prst, "odslej nima Ilija več odprtih vrat v mojo hišo! In tako upam, da ne bo zdaj več slišati nikaljšnih govoric."

Lenka je legla spat. Bila je razburjena, da ji ni mogel sen stisniti oči. Zavedala se je svoje k rive. Nič ni sicer storila takega, kar bi bilo vredno odločne obsodbe, a storila je vendar toliko, da je povzročila govorice in da je zbudila v možu sumnje. Takoj nato jo je obšel gnus do Ilije in do sebe same. Dobro ve, kakšen je ta Američan, ve, zakaj ji je govoril tiste razvnetajoe besede o volji in svobodi, zakaj se je tolikokrat primikal s stolom k nji, da se je le dotaknil njene roke — in ona je vse to prenašala s tihim sicer, a vendar zavdnim zadovoljstvom, in njene misli so krenile s čiste, bele ceste. In zdela se ji je, da je grešila s sreem, da je grda in vredna obsodbe. In tja, koder je v njenem sreču spalo tajno, tlečo hrepenenje po osvobođenju, se je zaril črv kesanja, in oči so ji prečele noč v solzah.

Vstala je blede in obhokana, a čutila se je slabo in onemoglo. Bolelo jo je v križu, da ni mogla stati na nogah, ampak morala je zopet leči v posteljo.

Jože je odšel v drugo sobo in je pregledoval pisna. Kmalu potem so se odprla vrata in Lenka je začula Ilijin glas:

"Dobro jutro, Jože!"

Lenka je vztrepetala po vsem telesu. Vzravnila se je v postelji, da bi fasnejša čula, kako se razgovorita moža.

Na Ilijin pozdrav ni ulazil odgovora.

Potem se je zopet oglašal Prelič:

"Ali si slabe volje, Jože, da mi ne daš odzdrava za pozdrav?"

Lenka je čula, kako se je premaknil stol, začula je Jožetove korake in slišala je, kako so se odprla vrata. Potem se je oglašil Jože:

"Ilija Prelič," je dejal jasno in razločno, "tu so vrata, in pri tej priči pojdi iz moje hiše in nikdar več ne prestopi mojega praga!"

"Kaj pomeni to?" je vprašal Ilija.

"Nič ne izprašuj, ampak pojdi izlepa!" je rekel Jože. "Izlepa pojdi!" je ponovil in udaril z nogo ob tla.

"Dobro, grem. A to ti plačam z obrestmi!"

Po teh besedah je slišala Lenka trde korake. Ko so izginili na vežo, so se zaprla vrata, da so zažvenketale šipe v oknih.

Globoko se je oddahnila Lenka. V trenutku ni čutila nobene trudnosti več. Veselo in glasno je zaklicala:

"Jože, Jože pojdi sem! Pridi hitro!"

Vrata so se odprla. Z razprostrtimi rokami ga je pričakovala Lenka. Jože je stekel nji in se umiril v njenem objemu.

Ilija Prelič ni vedel od jeze, kaj bi storil. Postal je pred hišo in pljunil na tla. Že je hotel pograbit kamen, da bi ga treščil v okno. A treba je bilo najprej preudarka. Zato je odšel proti gostilni. Spetoma je kričal:

"Pojdite pit! Pit pojdite, gobe posušene!"

Sedel je za mizo in si podprl glavo. Grizlo ga je od jeze in strahu.

(Nadaljevanje.)

ČLOVEK BI ŽIVEL NA MARSU

SAMO NEKAJ TRENUTKOV.

Planet Mars je v zadnjih 15 letih zdaj najbližje zemlji in nekaj tednov bo jasno žarel na nebu. Mars vzbuja že od nekdaj največjo pozornost zvezdoslovcev in tudi laikov. Razen lune ki vidimo njeno površino s prostim očesom, je Mars najzanimivejša nebesna telo. Luna je pa mrtev svet ter nima atmosfere. Raznere na Marsu so slične razmeram na zemlji. Zato so tudi nastale legende o inteligentnih bitjih na Marsu, ki naj bi daleč pikešale ljudi na zemlji. Čeprav so to prazne domneve, vedo zvezdoslovci o Marsu marsikaj povedati.

Mars je mnogo manjši od zemlje, saj meri v premeru samo nekaj nad 6000 km. Skozi daljnogled ga vidimo kot rdečkasto kolobar z zelenkastimi pegami, spominjajočimi na kontinente na globusu. Pozimi stan nad Marsom okrog njegovih tečajev dve veliki beli lisji, ki se poleti skrita. To vzbuja domnevo, da gre za sneg na Marsu. Kakor zemlja, se tudi Mars suče okrog svoje osi, samo počasneje, zato je dan na Marsu približno 40 minut daljši od dneva na zemlji.

Menjevanje dneva in noči na Marsu se vidi tudi skozi daljnogled, ki približa človeškemu očesu celo vodne blape in megle katere je na nem zjutraj mnogo. Ko se pomika z roba planeta proti njegovi sredini, se krči in rdeči. Tu gre nedvomno za vpliv solčnih žarkov in toplote, ki dela tudi na Marsu čudeže. Včas se vidijo nad Marsom beli oblaki, ki jih žene veter po Marsovem nebu. Iz tega sklepajo zvezdoslovci, da so vetrovi, njihova sila in vsi drugi znaki na Marsu enaki kakor na zemlji.

Največja zagonetka za zvezdoslovce so pa rdečkaste in zelenkaste lise na Marsu. V prejšnjem stoletju so zvezdoslovci domnevali, da so rdečkaste lise celine, zelenkaste pa morja. Potem so pa opazili, da se te lise izpreminjajo ne samo po velikosti, temveč tudi po barvi, odnosno odtenku barve. Zato prevladuje zdaj naziranje, da lise ne označujejo suhe zemlje in oceanov, temveč da je to vegetacija na Marsu. Zelenkaste lise naj bi bile z rastlinstvom pokrite krajine na Marsu, rdečkaste pa pušave. S tem naziranjem se strinjajo tudi najboljši zvezdoslovci.

Nagle in velike izpremembe barve na nekaterih krajih Marsa so naravnost presenetljive. Spomladi in poleti so lise na Marsu modrikasto zelene, jeseni in pozimi pa temnorjave, prav tako kakor postane žolta vegetacija tudi na zemlji. Zato domnevajo zvezdoslovci, da na Marsu ni oceanov. Edini dokaz da je na Marsu voda, je sneg z oblaki in megle. Vse pa kaže da je na Marsu vode zelo malo.

V zadnjem času zvezdoslovci lahko merijo še temperaturo na Marsu in ugotavljajo, kakšno ozračje je na njem. Temperatura je v splošnem nekoliko nižja kakor na zemlji. V tropičnem pasmu na Marsu je približno to toplo, kakor v subtropičnem na zemlji. Glavni razlog, zakaj na Marsu ne more živeti nobeno razumno bitje je pa veliko pomanjkanje kisika v zraku. Človek ali žival bi mogla živeti na Marsu samo nekaj trenutkov.

Samo nizke vrste avne lahko na Marsu žive poleg vegetacije. Če se bo pa kdaj posrečilo točno dokazati, da je na Marsu vegetacija, bo to obenem dokaz, da življenje ni pojav, ki ga vidimo samo na zemlji, temveč da se lahko pojavi povsod, kjer so dani za to pogoji. Če se bo to kje posrečilo, bo utemeljena domneva da je nekje v vsemirju življenje, razumno morda še bolj razvito, kakor je

na zemlji. In zato čaka zvezdoslovce glede Marsa še mnogo dela, preden bodo proučili vse vzroke izprememb, kar jih vidimo zdaj na Marsu le slabo.

Mars vzhaja skoraj istočasno s solčnim zahodom na jugovzhodnem obzorju in spoznamo ga prav lahko po njegovi rdečkasti svetlobi.

Razen njega ni na južnem nebu nobene druge zvezde ki bi se mogla primerjati njegovi sedanjí velikosti. Opazovanje Marsa navadno zelo otežkoča oddaljenost tega planeta. Mars ni najbližji. Njegova razdalja od zemlje se giblje med 54 do 400 milijonov km. Pri tem gre

celo vrsta opozicij dokaj daleč od nas. So nebesna telesa, ki se nam približajo bolj kakor Mars, recimo Venera, ki se lahko približa zemlji na 42 milijonov km. Razni planetki se pa pomikajo večkrat mimo naše zemlje v razdalji nekaj sto tisoč kilometrov, toda ta nebesna telesa niso zanimiva. Venera je zavita v goste oblake, ki onemogočajo pogled na njeno površino. Mars, polovico manjši od Venera ali zemlje, pa oblakov skoraj sploh nima in zato vidimo skozi daljnogled na njem celo vrsto podrobnosti: celine, ločene med seboj s kanali, delo kar popularnega snega, naraščajočo v marcu, ko je na Marsu zima in skorja izginjajočo poleti, kakor tudi menjevanje na površini Marsa v zvezi z menjajočimi se letnimi časi.

Take podrobnosti ne razločujejo na Marsu samo zvezdoslovci, pa še ti jih vidijo le v ugodnem času, ko se Mars približa zemlji. Prav zato je treba izkoristiti časa, ko je Mars razmeroma blizu zemlje.

Kaj vitno prav za prav zdaj o Marsu? Največkrat se sproži vprašanje življenja na njem. To ni izključeno, ni pa verjetno, da bi bila na Marsu nam podobna živa bitja. Tudi v življenju zemlje je človek samo neznatna doba. Od dveh milijard let njene starosti odpade samo nekaj stotisoč ali morda samo desetisoč let na dobo, ko se je pojavil na nji človek. Mars je pa v poznejšem razvojnem stadiju. Kaže nam, kakšna bo zemlja čez dva milijona let.

Okrog Marsa je sicer ozračje, toda mnogo redkejšo, napolnjeno samo malo s kisikom. Ker pa kaže prav kisik na organizmo življenje vsaj v preteklosti, lahko po pravici domnevamo, da je nastal kisik na Marsu iz delovanja rastlin, kakor je nastal na zemlji. Morda so prav barvne izpremembe Marsa posledica tega, da je pokrit z rastlinami. Tako si vsaj lahko pojasnimo njihovo zvezo z menjevanjem letnih časov. Prončevanje Marsa nam lahko pokaže, kakšna bo zemlja v času, ko človeštva že davno ne bo več na nji. Zelo verjetno je namreč, da se človek ne bo mogel vedno prilagoditi novim razmeram, v katere pride zemlja. Kakor je bila zemlja v pradavnih časih pokrita le z nekaterimi vrstami primitivnih rastlin in ogromnimi kuščarji, tako je zdaj obljubena. Nekeč bo pa izpodrinil človeka drugi organizem, če dotlej zemlja že ne bo izginila iz svetovja. Mars nam kaže tudi starost zemlje. Kakor žari od zdaj rdečkasto na nebu, tako bo žarela tudi naša zemlja, gledana z drugih nebesnih planet.

Bombardiranje ...

Angleški aeroplani so bombardirali podmorsko postojanko v St. Nazaire ob francoski obali, nemški aeroplani pa so bombardirali angleške kraje in pet nemških bombnikov je bilo izstreljenih.

WPA ŠOLA.

Board of Education v New Yorku je naznanil, da so učenci WPA šole tekom zateknitve mesta samo ob svetlobi sveče pripravili večerjo. Učenci so bili v majhnem prostoru, velikem kot kako zaklonišče, in jim je bilo naročeno, da skuhajo večerjo z malimi zalogami, ki so bile prinesene v "zaklonišče." Kot so pozneje povedali učitelji, so učenci skuhali zelo okusno večerjo in vsakdo jo je rad jedel.

Učenci obiskujejo High School of Garment Trades, 362 Schermerhorn St., Brooklyn, N. Y. in so po končanem učnjaju dobili delo v Brooklyn Navy Yardu.

Celo starejše žene so si v WPA šoli v kratkem času pridobile tako spretnost, da so dobile dobro delo v privatni industriji.

Vsa pojasnila o brezplačnih tečajih daje: WPA Education Information Center, 239 East 11th St., New York, N. Y.

ANEKDOTA.

Kmečka suknja, ki jo je nosil Tolstoj v drugi polovici svojega življenja, je dala povedati številne nespornosti. Nekega dne je prišel kmet v pisateljovo hišo. Prodajal je drva. V skednju je zagledal starega moža v kmečki obleki, ki je sekal drva. Vprašal ga je:

"Očka, povej, ali bi grof potreboval drva?"

"Ne vem," je odgovoril starček s pohlevnim glasom, "stopi v hišo in povprašaj tam!"

Kmet je stopil gor in je v predsobi srečal služabnika v zlati livreji. Poklonil se mu je globoko in vprašal:

"Ali potrebuje vaša milost drva?"

"Ne vem," je odgovoril služabnik, "vprašaj vendar grofa."

"Kje pa je grof?"

"Zunaj je v skednju, seka drva."

Trenutek je kmet ves začuden stmel v služabnika, potem

INVESTIRAJTE V AMERIKO

KUPUJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS

se je obrnil. Sluga je slišal, kako je dejal, majajoč z glavo:

"Tukaj nekaj ni v redu. S takšnimi ljudmi se ne spuščaj v kupčijo, tu bi lanko samo svoj denar izgubil."

Slovenske Knjige

LEPA KNJIGA je kulturna poslanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce ... (Finžgar)

LISTKI

Spisal Kavar Meško. (144 strani.)

Cena 70c

MARKO SENJANIN — SLOVENSKI ROBINSON

Cena 75c

MILIJONAR BREZ DENARJA

Spisal Phillips Oppenheim. (92 strani.)

Do skrajnosti napet roman iz modernega življenja. Oppenheim je znal angleški romansopisec poznati po celim svetom.

Cena 75c

MALENKOSTI

Spisal Ivan Albrecht. (120 strani.)

Cena 75c

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam to priročno

POUČNI SPISI

ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO

(F. J. Kern) — Zvezano

Cena \$2.—

Podobi državljan naj naročijo knjižice —

"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"

V tej knjižici so vsa pojasnila in zakoni za naseljevanje.

Cena 35 centov

DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK

Spisal Franjo Dutar. — 278 strani. Trda vez. — Zelo koristna knjiga za vsakega živinozdravnika; opis raznih bolezni in zdravljenj; slike.

Cena \$1.50

GOVEDOREJA

Spisal R. Legvart. 145 strani s slikami.

Cena \$1.—

KNJIGA O DOSTOJNEM

VEDENJU 111 strani.

Cena 50 centov

MLEKARSTVO

Spisal Anton Pevc. S slikami. 168 strani. — Knjiga za mlekarje in farmerje v splošnem.

Cena 50 centov

OBRTNO KNJIGOVODSTVO

258 strani. ezana. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbo, umetno in strojno ključavničarstvo ter železnicarstvo.

Cena \$1.—

ZDRAVILNA ŽELIŠČA

62 strani.

Cena 25 centov

ŽIVI IZVIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v tridesetih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovstvu do današnjega dne. Knjiga je verno arcelo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovehih več kot mu more nuditi katerikoli naše zgodovinsko delo.

13 POGAVLJEV — 413 STRANI

V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poština plačana

Po 50c zvezek

Andrej Ternovac (Ivan Albrecht)
Bele noči mali junak, (Dostojevski)
Rudarska balada (Marjta Majerjeva)
Filozofska zgodba (Alojz Jirasek)
Na različnih potih (Franc Fricch)
Verno duše v vcih (Prosper Mirime)

Po 75c zvezek

Belfegor (Artur Bernede)
Po strani klobuk (Damir Feigol)

Po \$1 zvezek

Veridicus (Pater Kajetan)
Rudarska balada (Marjta Majerjeva)
Prigodbe čebelice Maje (Waldemar Bonsels)
Pingvinski otok (Anatole France)

Po \$1.50 zvezek

Zločin in kazen (F. M. Dostojevski)

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York City